

ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ЮНАЦЬКОЇ СЕКСУАЛЬНОСТІ

Вивчення юнацької сексуальності має три головних предмети:

– Статева поведінка, тобто вчинки, в яких проявляється та реалізується статевий потяг (початок статевого життя, стадії його розвитку, інтенсивність і т.д.);

– Психосексуальні установки і орієнтації, тобто ставлення людей до питань статі, норм статевої моралі; ці установки розрізняються за ступенем усвідомленості й існують як на рівні культури (суспільні установки і норми), так і на рівні індивідуальної свідомості;

– Еротичні фантазії і переживання, які часто бувають неусвідомленими і вивчаються головним чином клінічними методами.

Фахівців і батьків вкрай цікавлять вікові норми статевої поведінки: коли дитина починає цікавитися питаннями статі, в якому віці підліток вперше закохується, коли юнак вступає в перший статевий зв'язок і т.д. Загальної відповіді на ці питання немає і бути не може. Не кажучи вже про індивідуальні варіації і про те, що одна і та ж подія (наприклад, поцілунок) може мати у різному віці зовсім різний психологічний зміст, статистичні норми статевої поведінки мінливі і неоднакові в різних сферах.

Загалом можна сказати, що урбанізація, акселерація, науково-технічна революція, ускладнення процесів виховання, більша ніж раніше, автономія підлітків та юнаків від батьків, жіноча рівноправність, більша доступність інформації з питань статі і, нарешті, поява ефективних контрацептивів сприяють більш ранньому початку статевого життя і лібералізації статевої моралі. Ці зрушення відзначені всюди, де є систематичні дослідження [1, с. 578]. Як показують дані опитувань С. І. Голода, а також соціологів інших країн, сьогоднішні юнаки і дівчата раніше, ніж попередні покоління, починають цікавитися питаннями статі, раніше закохуються і починають статеве життя. Процес залицяння, який колись сприймався головним чином як підготовка до шлюбу, тепер набув самостійного значення. Головним критерієм, за яким молодь оцінює свої перші інтимні взаємини, слугує вже не вступ у шлюб, а наявність або відсутність любові, що створює ряд моральних та практичних проблем [2, с. 115].

А. С. Макаренко писав, що людська любов «не може з'явитися з надр тваринного статевого потягу. Сили кохання можуть бути знайдені тільки в досвіді нестатевої людської симпатії. Чоловік ніколи не буде любити свою наречену, якщо він не любив своїх батьків, товаришів, друзів. І чим ширша галузь цієї нестатевої любові, тим шляхетніше буде і любов статева» [3, с. 246].

Коли 15-річна дівчинка серйозно запитує: «Чи існує чиста любов?» – Це вже містить у собі твердження, що всяка чуттєвість, починаючи з дотиків і поцілунків, є «брудною» [2, с. 121].

Дуалізм «любові» і «сексу» проявляється особливо різко у хлопчиків.

З одного боку, юнацька мрія про любов і образ ідеальної коханої гранично десексуалізовані. Коли підлітки називають зароджену у них прихильність «дружбою», вони не лицемірять, вони і справді відчують насамперед потребу в комунікації, емоційному теплі.

Підлітковий цинізм не може не хвилювати дорослих. Але потрібно враховувати, що обговорення заборонених питань (до них відноситься не тільки секс, але багато інших тілесних переживань) з однолітками дозволяє зняти викликану ними напругу і частково розрядити її сміхом. У «сміховій культурі» дорослих також є багато сексуальних мотивів. То чи варто дивуватися тому, що у підлітка навіть маточки і тичинки викликають еротичні асоціації? Неможливість висловити, вербалізувати еротичні переживання, може негативно вплинути на розвиток особистості. Тому фахівцям та батькам слід турбуватися не тільки про тих, хто веде «брудні розмови», а й про тих, хто мовчки слухає, саме ці юнаки, нездатні висловити і «заземлити» хвилюючі їх смутні переживання, іноді виявляються найбільш вразливими і ранимими. Те, що в одних проявляється назовні у цинічних словах, в інших проходить у глибоких, стійких фантастичних образах.

Поряд з юнаками, які гіпертрофують фізичні аспекти сексуальності, є й такі, які всіляко намагаються відгородитися, сховатися від них. Психологічним захистом для них може служити аскетизм, підкреслено зневажливе і вороже ставлення до всякої чуттєвості, яка здається підлітку «брудною». Ідеалом такого юнака є не просто вміння контролювати свої почуття, але повне їх придушення. Інша типова юнацька захисна установка – «інтелектуалізм»; якщо «аскет» хоче позбутися від чуттєвості, так як вона «брудна», то «інтелектуал» знаходить її «нецікавою». Вимоги моральної чистоти і самодисципліни самі по собі є позитивними, але їх гіпертрофія тягне за собою штучну самоізоляцію від оточуючих, зарозумілість, нетерпимість, в основі яких лежить страх перед життям.

Отже, варто відмітити що, найдоцільніше в юнацькому віці, використовувати концепцію свідомого ставлення до сексуальності, яка базується на твердженні про природність сексуальності, що є втіленням прагнення до взаємодопомоги та прихильності.

Список використаних джерел:

1. Крайг Г. Психологія розвитку. – СПб. : Пітер, 2000. – 992 с.
2. Хухлаєва О. В. Психологія розвитку: молодості, зрілості, старості : навч. посібник. – М. : ВЦ «Академія», 2002. – 208 с.
3. Макаренко А. С. Книга для батьків. : тв. в 7-ми т. – М., Вид-во АПН РРФСР, 1957, т. IV. – 246 с.